

## Nr 41

### *Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande avdragsrätten för periodiskt understöd till studerande m. m.*

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 105 av fröken *Andersson* m. fl. och II: 137 av herr *Munktell* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte — i syfte att möjliggöra framläggande av proposition för 1956 års riksdag rörande frågan om avdrag vid inkomsttaxeringen för studiekostnader och för periodiskt understöd — ge 1950 års skattelagssakkunniga sådana direktiv att denna fråga upptages till skyndsam prövning eller ock uppdraga åt särskild utredning att framlägga förslag i frågan»;

2) de likalydande motionerna I: 141 av herr *Åman* m. fl. och II: 431 av herr *Håstad* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att proposition med förslag till ändrade bestämmelser rörande avdragsrätten för periodiskt understöd till studerande och för amortering av studieskuld måtte föreläggas 1956 års riksdag»; samt

3) motionen II: 432 av herr *Helén*, vari hemställts, »att riksdagen i en skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om att proposition framläggas vid 1956 års riksdag om rätt till avdrag för amortering av studieskulder samt rätt till avdrag för periodiska understöd åt studerande».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 141, II: 137 och II: 432.

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från förvärvskällans intäkter avräknas alla omkostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag må därvid icke ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag för studiekostnader icke ansetts kunna medgivas (se t. ex. RÅ 1936 Fi not. 211).

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, i hemortskommunen njuta avdrag för bland annat periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla,

dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran. I 31 § och 32 § 1 mom. stadgas, att till intäkt av tjänst hänföres periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, därest givaren enligt bland annat 46 § är berättigad till avdrag därför. Samma bestämmelser med avseende å avdragsrätt och skattskyldighet för periodiskt understöd gäller jämväl enligt 2 § och 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt vid den statliga beskattningen.

Jämlikt 19 § kommunalskattelagen skall till skattepliktig inkomst enligt nämnda lag icke räknas stipendier till studerande vid undervisningsanstalt eller eljest avsedda för mottagarens utbildning. Enligt 2 § förordningen om statlig inkomstskatt skall nämnda bestämmelse äga tillämpning jämväl vid den statliga taxeringen. Ifrågavarande stadgande tillkom vid 1928 års skattelagstiftning efter förslag av 1921 års kommunalskattekommitté. Någon särskild motivering härför anfördes icke i kommitténs betänkande, där det endast uttalades, att »motsvarande bestämmelse saknas för närvarande men vad som sålunda föreslagits innebär icke någon ändring i vad som hittills i praktiken tillämpats».

I praxis har frågan om stipendiens behandling i beskattningshänseende endast i ringa omfattning blivit belyst. Några rättsfall finnes dock. Sålunda har docentstipendier förklarats vara i sin helhet skattepliktiga i ett flertal rättsfall (RÅ 1930 ref. 78, 1931 not. 1312 m. fl.). Av professor vid Uppsala universitet från statskontoret uppburet, såsom forskningsbidrag betecknat belopp har ansetts utgöra skattepliktig inkomst (RÅ 1943 not. 332). Stipendium å 750 kronor för genomgående av polisskola har ansetts utgöra skattepliktig inkomst (RÅ 1934 not. 35). Löneförmån, som utgått under studieresor, har icke betraktats såsom stipendium utan beskattats (RÅ 1938 not. 272). Arvoden, som enligt kungl. brev den 30 juni 1943 utgått till landsfiskalselever och landsfiskalsaspiranter under utbildningstiden, har ansetts icke skattepliktiga (RÅ 1948 ref. 51). Däremot har såsom skattepliktig inkomst ansetts bidrag till uppehälle åt elev vid telegrafverkets undervisningsanstalt, provårsarvode samt förmåner, som under utbildningstiden utgår till sjuksköterskeelever vid Röda korsets sjukhem och Sophiahemmet (RÅ 1952 ref. 23). Ett av en författare uppburet stipendium från Albert Bonniers stipendiefond har ansetts ej vara skattepliktigt med hänsyn till de omständigheter, under vilket stipendiet utgått (utan ansökan och utan utförande av något särskilt arbete) (RÅ 1936 ref. 55). Däremot har fast understöd av statsmedel åt skönlitterära författare ansetts utgöra skattepliktig inkomst (RÅ 1935 ref. 36); likaså statliga stipendier åt yngre svenska musikdikare m. m. (RÅ 1948 not. 1209) samt bidrag från Björnska fonden till operalev (RÅ 1947 not. 418). Även ett från den under riddarhusets förvaltning stående Carlesonska stipendiefonden uppburet belopp har ansetts skattepliktigt (RÅ 1940 not. 937).

1944 års allmänna skattekommitté (herrar Edgar Sjödahl, ordf., E. Browaldh, Erik Hjolman, Erik Lindahl, Einar Sivert, Axel Strand och Oscar Werner) påbörjade utredningen av förevarande spörsmål under år 1948. I sitt år 1950 avgivna betänkande nr IV (SOU 1950: 21) har kommittén framlagt förslag angående bl. a. ändrade bestämmelser för beskattning av periodiskt understöd. Vidare har kommittén år 1951 avgivit betänkande nr V (SOU 1951: 13) angående studiekostnaders behandling i beskattningshänseende.

I förstnämnda betänkande har kommittén i fråga om periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning såsom huvudregel föreslagit, att utbetalningar, vilka innebär överflyttning av förmögenhet eller vilka skett i syfte att mildra progressionen vid beskattning, icke skall anses utgöra periodiskt understöd. Om det utgivna beloppet är större än som kan anses skäligt med hänsyn till mottagarens ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt, skall utbetalningen enligt kommitténs förslag helt eller delvis betraktas såsom gåva. Den föreslagna begränsningen av avdragsrätten skall dock icke gälla, då utbetalningen utgör omkostnad i viss förvärvskälla eller utgår på grund av skilsmässodom, utgör skadestånd, utgår från familjestiftelse, på grund av testamente o. d.

Kommittén har i fråga om periodiskt understöd till annans undervisning eller uppfostran föreslagit den ändringen, att avdrag skall medgivas för dylikt understöd till barn, vilket under beskattningsåret fyllt minst 17 år och icke tillhör givarens hushåll. Understödet skall utgöra skattepliktig intäkt för mottagaren.

Har skattskyldig under större delen av beskattningsåret underhållit hemmavarande barn, som under samma år fyllt minst 17 år och åtnjutit heltidsundervisning vid läroanstalt, skall den skattskyldige enligt kommitténs förslag vid taxering till inkomstskatt erhålla ett särskilt avdrag å 700 kronor. Detta dock under förutsättning att barnet icke åtnjutit inkomst överstigande 700 kronor.

Kommittén har slutligen föreslagit en ändring av 39 § b) förordningen om arvsskatt och gåvoskatt. Den nuvarande bestämmelsen om skattefrihet för gåva till undervisning och uppfostran kan tolkas på ett sätt som medger obehörig skattelindring. Syftet med den föreslagna författningsändringen är att hindra dylika missbruk. Detta syfte har kommittén ansett sig kunna vinna genom att i författningsrummet ange att skattefrihet för sådan gåva endast skall åtnjutas om omständigheterna är sådana, att gåvogivaren genom gåvan kan anses ha tillförsäkrats en förmån, som han eljest icke skulle ha åtnjutit.

I ett särskilt yttrande till betänkandet har herrar Sjödahl och Werner förklarat sig icke kunna ansluta sig till förslaget om avdrag för och beskattning av periodiska understöd till annans undervisning och uppfostran samt om särskilt avdrag för studerande barn över 17 års ålder, som vistas i hemmet.

I avseende å studiekostnaders skatterättsliga behandling har kommittén i betänkandet nr V föreslagit i huvudsak följande. Under förutsättning att skattskyldig utövar sådan förvärvsverksamhet, att det är sannolikt, att hans genom akademisk eller därmed jämförlig examen kunna utbildning är till väsentligt gagn i förvärvsverksamheten, skall avdrag medgivnas för under beskattningsåret verkställd avbetalning å studieskuld, dock att avdrag för sådan avbetalning icke får medgivnas med högre belopp än som svarar mot vad som återstår av intäkten i förvärvskällan, sedan övriga utgifter frändragits. Avdrag för amortering får endast medgivnas, därest den skattskyldiges förmögenhet vid beskattningsårets ingång är negativ. Sammanlagt får skattskyldig för skuldavbetalningar icke erhålla avdrag med högre belopp än som godkänts såsom vid taxering avdragsgill studieskuld. Såsom sådan skuld må godkännas ett belopp icke överstigande en beräknad kostnad av 2 500 kronor för studieår, dock högst under det antal år, som kan anses utgöra genomsnittlig studietid för avläggande av den examen, varom är fråga. Befinnes det uppenbart, att studieskuld, som skattskyldig ådragit sig för bestridande av kostnader för akademisk eller därmed jämförlig examen, belöper allenast å del av studietiden, må den avdragsgilla studieskuldens belopp jämkas med hänsyn till vad som kan anses skäligt på grund av omständigheterna. Icke i något fall må såsom avdragsgill studieskuld godkännas högre belopp än skillnaden mellan den skattskyldiges samtliga skulder och hans till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga tillgångar vid utgången av det år, under vilket den skattskyldige avslutat sina studier.

I avdragsgill studieskuld får endast inräknas sådan skuld, som skattskyldig ådragit sig för bestridande av utgifter för studier efter avlagd studentexamen eller därmed jämförlig examen.

Har efter utgången av det beskattningsår, under vilket examen avlagts, arvs- eller testamentslott eller gåva, för vilken skatt skall utgå enligt förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, tillfallit skattskyldig, skall värdet av vad sålunda tillfallit honom avräknas från vad som enligt vad ovan sagts kan godkännas såsom avdragsgill studieskuld.

Mot av kommittén föreslagna bestämmelser om avdragsrätt för avbetalning har ledamoten herr Strand anmält reservation dock utan att avgiva särskilt yttrande.

I sitt betänkande nr IV har kommittén jämväl berört frågan om beskattningen av stipendier. Beträffande stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning har kommittén föreslagit, att i 19 § kommunalskattelagen något utförligare skall angivas när skattefritt stipendium föreligger. De principer, som kommittén följt vid utformningen av sitt förslag, avviker endast i vissa hänseenden från de nu i praxis tillämpade. Kommittén föreslår sålunda, att ifrågasvarande stipendier skall vara skattefria därest bidraget icke kan anses hava föranletts av ett anställningsförhållande mellan bidragsgivaren och mottagaren eller grundar ett sådant anställningsförhållande eller utgör ersätt-

ning för mistade löneförmåner. Kommittén har vidare uttalat, att i samband med spørsmålet om nyssnämnda stipendier uppkomme frågan hur exempelvis statens stipendier till skönlitterära författare skulle behandlas i beskattningshänseende. Enligt kommitténs mening kunde här icke vara fråga om bidrag till mottagarens utbildning utan snarare ett bidrag för möjliggörande av viss förvärvsverksamhet. Om skattefrihet för dylika bidrag skulle införas, borde detta tydligen ske på annan grund än den på vilken gällande skattefrihet för stipendier för undervisning och uppfostran byggde. Skillnaden mellan statens författarestipendier och de understöd, som utginge av samma anslag, vore så obetydlig att därest stipendierna fritoges från beskattning en dylik förmån borde införas även för understöden. Kommittén funne emellertid för sin del att denna fråga vore av sådan beskaffenhet att den lämpligen borde upptagas i annat sammanhang.

Frågan om ändrade bestämmelser angående beskattning av periodiskt understöd samt om rätt att vid inkomsttaxering åtnjuta avdrag för vissa studiekostnader var föremål för behandling vid 1952 års riksdags vårsession. Då hemställdes nämligen i flera motioner om lagstiftningsåtgärder i anledning av de förslag kommittén framlagt i dessa hänseenden, under det att i andra motioner förordades en översyn av förslagen. Sålunda yrkades i de likalydande motionerna I: 214 och II: 285, att riksdagen måtte besluta författningsändringar av i huvudsak den innebörd kommittén föreslagit samt att ändringarna måtte träda i kraft den 1 januari 1953. Motionärerna förordade i sistberörda motioner väsentligen följande ändringar i kommitténs förslag, nämligen viss uppmjukning rörande avdragsrätten för bidrag till studerande tillhörande givarens hushåll, viss ändring av underlaget för beräkning av avdragsgill studieskuld, avdragsrätt för avbetalning av icke förvärvsarbetande makes studieskuld samt sådana övergångsbestämmelser, att även den som avlagt examen tidigare än fem år före författningsändringarnas ikraftträdande måtte kunna erhålla avdrag för återstående amortering. Vidare yrkades i de likalydande motionerna I: 291 och II: 382, att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i kommunalskattelagen, att avdrag medgäves för studiekostnader oavsett hur studierna finansierats samt att riksdagen i övrigt måtte antaga det av kommittén framlagda förslaget i fråga om studiekostnadernas skatterättsliga behandling. Slutligen yrkades i de likalydande motionerna I: 216 och II: 287 skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om förslag till 1953 års riksdag beträffande avdragsrätt för studiekostnader avseende såväl akademiska och därmed jämförliga studier som yrkesutbildning inom jordbruk, handel, hantverk, sjuk- och hälsovård, socialt arbete m. m. I sitt betänkande nr 16 anförde 1952 års bevillningsutskott, att utskottet givetvis icke vore berett att då taga ställning till skattekommitténs förslag i förevarande delar och de ändringar däri, varom yrkande framstälts. Den nuvarande regleringen av avdragsrätten för periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning hade emellertid under senare år blivit föremål

för åtskillig kritik, och utskottet ansåge därför angeläget, att riksdagen bereddes tillfälle att pröva ett förslag till ändrade bestämmelser i fråga om avdragsrättens utformning. Utskottet ansåge även frågan om den skatterättsliga behandlingen av studiekostnader vara av den vikt, att en lösning av densamma icke borde uppskjutas. Utskottet föreslog därför riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om proposition, om möjligt till 1953 års riksdag, med förslag till ändrade regler angående den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader. Betänkandet godkändes av riksdagen.

Vid samma års riksdags höstsession anförde *chefen för finansdepartementet* i anledning av en framställd interpellation, att det befunnits erforderligt med en ytterligare översyn av de av skattekommittén framlagda förslagen till bestämmelser om periodiskt understöd och avdrag för studiekostnader. I anledning därav hade Kungl. Maj:t den 20 juni 1952 överlämnat förslagen till 1950 års skattelagssakkunniga för att överses ur de synpunkter skattelagssakkunniga hade att beakta. Med hänsyn till planen för de skattelagssakkunnigas arbete torde det i varje fall vara uteslutet att översynen kunde hinna ske å sådan tid att förslag i berörda ämnen skulle kunna föreläggas 1953 års riksdag.

Jämväl vid 1953 års riksdag var frågan föremål för uppmärksamhet. Då hemställdes i de likalydande motionerna I: 162 och II: 215 om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till 1954 års riksdag om sådana författningsändringar, att periodiskt understöd till studerande jämställdes med övriga avdragsgilla periodiska understöd samt att avdrag finge åtnjutas för studiekostnader. Vidare yrkades i de likalydande motionerna I: 269 och II: 213, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att 1950 års skattelagssakkunniga finge sådana direktiv att frågan om beskattningen av stipendier snarast möjligt bleve föremål för en allsidig utredning. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 8 avstyrkte samma års bevillningsutskott motionerna och anförde därvid bl. a. följande.

I likhet med vad 1952 års riksdag uttalat anser utskottet önskvärt att ett förslag till lösning av frågan om den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader så snart som möjligt förelägges riksdagen. Med hänsyn till att föregående års riksdag hemställt därom i skrivelse till Kungl. Maj:t finner utskottet skäl ej föreligga att nu förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Vad särskilt angår det i de likalydande motionerna I: 269 och II: 213 framförda yrkandet får utskottet erinra om att skattekommittén i sitt betänkande nr IV berört den skatterättsliga behandlingen av stipendier över huvud taget, även om kommittén i sitt slutliga förslag endast tagit ställning till frågan om beskattningen av sådana stipendier, som utgår till undervisning eller utbildning. I detta sammanhang vill utskottet för sin del blott framhålla, att i beskattningshänseende ett nära samband råder mellan periodiskt understöd samt stipendier och andra liknande bidrag ävensom att nu gällande ordning medfört åtskilliga tolkningssvårigheter. På grund härav

torde vid 1950 års skattelagssakkunnigas översyn av kommitténs förslag även de i sistnämnda motioner berörda mera allmänna spörsmålen komma att ytterligare belysas.

I svar på en interpellation vid 1954 års riksdags höstsession av herr Helén angående rättvisare behandling i skattehänseende av studiebidrag och studieskulder uttalade *chefen för finansdepartementet* bl. a., att åt 1950 års skattelagssakkunniga uppdragits att överse de genom 1944 års allmänna skattekommittés förslag aktualiserade problemställningarna. De sakkunniga hade emellertid haft en rad andra arbetsuppgifter som av olika skäl bedömts vara av mer brådskande natur. Med dessa uppgifter vore de alltjämt sysselsatta. Departementschefen kunde därför inte ange när de till omprövning kunde upptaga de av interpellanten berörda frågorna. Om de sakkunniga funne sig kunna avge förslag till lagstiftning i ämnet, måste detta därefter bli föremål för remissbehandling. Departementschefen sade sig med hänsyn till angivna omständigheter inte vara beredd göra det av interpellanten önskade uttalandet, att lagstiftningsförslag skulle framläggas senast vid 1956 års riksdag.

Av innehållet i *de nu förevarande motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna* I:105 och II:137 har erinrats om att 1950 års skattelagssakkunniga hade ett stort antal beskattningsproblem att lösa. Det vore uppenbart att de sakkunniga erhållit ett så omfattande arbetsprogram att en del av dessa problem icke komme att kunna behandlas inom den närmaste framtiden. Frågan om avdrag för studiekostnader och för periodiskt understöd, varom riksdagen år 1952 begärt förslag från Kungl. Maj:t, borde enligt motionärernas mening icke längre skjutas på framtiden. Den syntes därför böra erhålla förmånsrätt inom 1950 års skattelagssakkunniga och där snarast upptagas till behandling. Därest detta på grund av andra arbetsuppgifter icke befunnes möjligt, borde denna fråga hänskjutas till särskild utredning.

I de likalydande *motionerna* I:141 och II:431 har motionärerna vitsordat att de här aktualiserade frågorna vore av en skattetekniskt komplicerad natur. Det måste emellertid beklagas, att den fortsatta utredningen kommit att fördröja frågans lösning under så lång tid, som redan förflutit, och att ytterligare tidsutdräkt, kanske med flera år, kunde befaras. Nuvarande bestämmelser i förenämnda hänseenden måste betecknas som otidsenliga, och den ekonomiska situationen för här ifrågavarande grupper påkallade statsmakternas åtgärder. Så syntes det, exempelvis, direkt orimligt, att en bevisning om att mottagaren av periodiskt understöd ginge sysslös medförde en gynnsammare skattemässig behandling än om bidraget utgått för att möjliggöra kvalificerad yrkesutbildning. Därtill komme, att de stigande levnadskostnaderna och den långa studietiden, framför allt för akademiska examina, hade lett till en studieskulsättning, som vore ägnad

att inge allvarliga bekymmer. Stipendieanslagen vore fortfarande så anpassade, att man måste ta hänsyn till föräldrainskomster långt ner i de grupper (i enbarnsfamiljer taxerad inkomst omkring 10 000 kr.) där utbetalandet av studieunderstöd måste innebära synnerligen kännbara uppofteringar för föräldrarna. Student-, akademiker- och tjänstemannaorganisationer hade vid upprepade tillfällen understrukt angelägenheten av en omprövning av ifrågavarande skattebestämmelse. För den händelse tekniska eller andra skäl skulle tala mot en omedelbar, definitiv lösning av samtliga i sammanhanget uppkommande spörsmål, vore måhända en stegvis företagen reform tänkbar, varvid ordningen syntes böra bestämmas med hänsyn till såväl tekniska som sociala synpunkter.

I motionen II:432 har framhållits att hemmen inom socialgrupp III fortfarande svarade för en ytterst ringa del av den ungdom, som ägnade sig åt högre studier. Det vore därför ett demokratiskt intresse, som ofta hade påpekats, att särskilda åtgärder vidtoges för att vidga rekryteringsbasen. Det vore naturligt att ungdomar från hem, som inte vore särskilt väl-situerade, droge sig för att skaffa sig studieskulder, som de sedan kunde kämpa med i decennier. Stipendiemöjligheterna vore klart otillräckliga, och de skattelättnader, som 1944 års skattekommitté föreslagit, skulle, även om de vore begränsade, för många betyda, att de högre studierna skulle te sig mindre ekonomiskt riskabla än vad de nu gjorde. I de fall, där föräldrar eller andra anhöriga hade möjlighet att ge ett visst periodiskt understöd till studierna, skulle det innebära en väsentlig lättnad, om givarna finge rätt att i sina deklarationer göra avdrag för sina bidrag. Det skulle också i motsvarande grad minska den nödvändiga skuldsättningen. Rätt till amorteringsavdrag skulle dels uppmuntra ungdomar med begränsade ekonomiska resurser att studera, dels ge en avgörande lättnad åt de många akademiker och andra som nu hade en svår ekonomisk kamp att utkämpa för att jämsides med familjebildning klara av amortering av sina studieskulder. Det vore i linje med de intentioner i denna fråga, som riksdagen år 1952 givit uttryck för, att behandlingen av de här berörda frågorna gaves förtur på arbetsordningen för 1950 års skattelagssakkunniga, så att propositionen kunde framläggas vid nästa års riksdag.

**Utskottet.** I de föreliggande motionerna I: 105 av fröken Andersson m. fl. och II: 137 av herr Munktell m. fl., I: 141 av herr Åman m. fl. och II: 431 av herr Håstad m. fl. ävensom II: 432 av herr Helén har framförts yrkanden av väsentligen samma innebörd. Sålunda har i samtliga motioner yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om proposition till 1956 års riksdag med förslag till ändrade bestämmelser rörande avdrag vid inkomsttaxeringen för studiekostnader och för periodiskt understöd till studerande.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har 1944 års allmänna skattekommitté i avgivna betänkanden framlagt förslag angående ändrade bestämmelser för beskattningen av periodiskt understöd m. m. samt röran-



de studiekostnaders behandling i beskattningshänseende, därvid kommittén även berört frågan om beskattningen av stipendier.

Förevarande spörsmål har därefter vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Vid 1952 års riksdag framställdes i flera motioner yrkanden om lagstiftningsåtgärder i anledning av ovannämnda kommittéförslag såvitt anginge frågan om den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd och studiekostnader. I andra motioner åter förordades en översyn av förslagen i dessa delar. I sitt i anledning av nämnda motioner avgivna betänkande nr 16 anförde 1952 års bevillningsutskott, att utskottet givetvis icke vore berett att då taga ställning till kommitténs förslag i berörda delar och de ändringar däri, varom yrkande framställdes i motionerna. Utskottet uttalade emellertid, att den nuvarande regleringen av avdragsrätten för periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning under senare år blivit föremål för åtskillig kritik, varför utskottet ansåge det angeläget, att riksdagen bereddes tillfälle att pröva ett förslag till ändrade bestämmelser i fråga om avdragsrättens utformning. Även frågan om den skatterättsliga behandlingen av studiekostnader ansåge utskottet vara av den vikt, att en lösning av densamma icke borde uppskjutas. Utskottet föreslog därför riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag, om möjligt till 1953 års riksdag, till ändrade bestämmelser i berörda hänseenden. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Kommittéförslagen blev därefter överlämnade till 1950 års skattelagssakkunniga för ytterligare översyn.

Jämväl vid 1953 års riksdag var frågan föremål för behandling i anledning av väckta motioner. Samma års bevillningsutskott uttalade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 8, att utskottet ansåge önskvärt att ett förslag till lösning av frågan om den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader så snart som möjligt förelades riksdagen. Med hänsyn till att föregående års riksdag hemställt därom i skrivelse till Kungl. Maj:t fann utskottet ej skäl förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Vad särskilt angick ett yrkande om en allsidig utredning angående beskattningen av stipendier erinrade utskottet om att 1944 års allmänna skattekommitté i sitt betänkande nr IV berört den skatterättsliga behandlingen av stipendier över huvud taget, även om kommittén i sitt slutliga förslag endast tagit ställning till frågan om beskattningen av sådana stipendier, som utginge till undervisning eller utbildning. I detta sammanhang ville utskottet för sin del blott framhålla, att i beskattningshänseende ett nära samband rådde mellan periodiskt understöd samt stipendier och andra liknande bidrag ävensom att nu gällande ordning medfört åtskilliga tolkningssvårigheter. På grund härav torde vid 1950 års skattelagssakkunnigas översyn av kommitténs förslag även de i sistnämnda motioner berörda mera allmänna spörsmålen komma att ytterligare belysas.

Senast vid 1954 års riksdags höstsession aktualiserades de förevarande frågorna i anledning av en interpellation av herr Helén angående rättvisare behandling i skattehänseende av studiebidrag och studieskulder. Chefen för

finansdepartementet sade sig i svar på interpellationen icke vara beredd att göra det av interpellanten önskade uttalandet, att lagstiftningsförslag i ämnet skulle framläggas senast vid 1956 års riksdag.

Utskottet finner att, såsom också den tidigare diskussionen kring förevarande spørsmål utvisar, en omprövning av gällande bestämmelser på dessa områden är synnerligen önskvärd. Särskilt synes detta vara fallet i fråga om regleringen av avdrag för periodiskt understöd. De förslag i ämnet som framlagts av 1944 års allmänna skattekommitté kan uppenbarligen icke i föreliggande skick godtagas som grund för lagstiftning, varför ytterligare utredning torde vara erforderlig för bedömandet av dessa frågor. I de motioner som väckts på dessa områden sedan nämnda förslag framlades har berörts en del av kommittén icke behandlade spørsmål, vilka synes böra bli föremål för överväganden i samband med en sådan ytterligare utredning. Bland dessa må nämnas frågan om avdrag för utbildningskostnader över huvud taget och beskattningen av stipendier. Dessa yrkanden ger ävenledes stöd åt utskottets uppfattning, att åtskilliga svårbedömbara gränsdragningsproblem och avvägningsfrågor uppkommer vid prövningen av föreliggande spørsmål. Emellertid har de antydda svårigheterna föranlett utskottet att ifrågasätta, huruvida icke en lösning av problemen lättare kunde åvägbringas, därest reformförslagen behandlades etappvis, och att eventuellt frågan om de periodiska understöden behandlades för sig. I anslutning härtill må erinras om att en sådan uppdelning skedde vid skattekommitténs behandling av dessa frågor. Huruvida en behandling av de föreliggande frågorna var för sig är möjlig eller lämplig är givetvis vanskligt att avgöra utan närmare prövning. Med det sagda har utskottet endast velat framhålla, att det synes böra undersökas, huruvida en sådan behandling kan utgöra en framkomlig väg till en tillfredsställande lösning av dessa frågor. Dessa överväganden har föranlett utskottet att föreslå riksdagen att i förnyad skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till ändrade regler angående den skatterättsliga behandlingen av de föreliggande frågorna. Det vore enligt utskottets mening önskvärt, därest ett förslag i ämnet kunde framläggas vid 1956 års riksdag.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 105 av fröken Andersson m. fl. och II: 137 av herr Munktell m. fl., de likalydande motionerna I: 141 av herr Åman m. fl. och II: 431 av herr Håstad m. fl. ävensom motionen II: 432 av herr Helén, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville för riksdagen snarast framlägga förslag till ändrade regler angående den skatterättsliga

behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader.

Stockholm den 26 april 1955

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON

---

*Närvarande:* Se under betänkandet nr 40.

### **Reservation**

av herrar *Velander* och *Hagberg* i Malmö, som ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I: 105 av fröken Andersson m. fl. och II: 137 av herr Munktell m. fl. samt i anledning av de likalydande motionerna I: 141 av herr Åman m. fl. och II: 431 av herr Håstad m. fl. ävensom motionen II: 432 av herr Helén — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte — i syfte att möjliggöra framläggande av proposition för 1956 års riksdag rörande frågan om avdrag vid inkomsttaxeringen för studiekostnader och för periodiskt understöd — ge 1950 års skattelagssakkunniga sådana direktiv att denna fråga upptages till skyndsam prövning eller ock uppdraga åt särskild utredning att framlägga förslag i frågan.